

MỘT SỐ GIẢI PHÁP THÍCH ỨNG CHO VẬT NUÔI TRONG MÙA HẠN Ở QUẢNG BÌNH

ThS. DIỆP THỊ LỆ CHI

Trường Đại học Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Tháng 1 năm 2020, tại hội thảo công bố thông tin dự báo mùa và tình hình thời tiết năm 2020 do Tổng cục Khí tượng Thủy văn tổ chức, các chuyên gia khí tượng thủy văn đã nhận định xu thế thời tiết và khí hậu năm 2020 là “Nhiệt độ trung bình trên phạm vi toàn quốc năm 2020 có xu hướng cao hơn trung bình nhiều năm, cảnh giác nguy cơ hạn hán lan rộng trong mùa khô năm 2020”. Mùa hè ở các tỉnh miền Trung, trong đó có Quảng Bình thường kéo dài từ tháng 5 đến tháng 8, nhiệt độ thường lên cao 36-38°C gây bất lợi trong chăn nuôi, đặc biệt là chăn nuôi tập trung.

Chăn nuôi tập trung với mật độ cao vào mùa hạn làm nhiệt độ chuồng nuôi tăng cao, vật nuôi ăn kém, vì vậy sức đề kháng, năng suất thịt, trứng, sữa giảm. Bên cạnh đó, các loại dịch bệnh như tiêu chảy, cảm nóng, cảm nắng, Ecoli, phó thương hàn, viêm phổi, dịch tả, tụ huyết trùng, cầu trùng... dễ phát sinh gây thiệt hại lớn cho người chăn nuôi cũng như cho ngành kinh tế. Để hạn chế thấp nhất những nguy cơ do nắng nóng gây ra cho vật nuôi, người chăn nuôi cần áp dụng đồng bộ các biện pháp chống nóng phù hợp với đối tượng nuôi của mình.

2. Một số phương pháp chống nóng cho vật nuôi

2.1. Đối với gà

Phần lớn mô hình chăn nuôi gà ở Quảng Bình thường làm chuồng hở, nên nhiệt độ chuồng nuôi ảnh hưởng rất lớn bởi nhiệt độ môi trường. Đặc điểm của gà chịu nóng kém hơn chịu rét, nên thường bị stress nhiệt. Những ngày oi bức của mùa hè, nắng, đứng gió hay gây chết cho các loại gà, nhất là gà con tỉ lệ chết khá cao với chuồng không thích hợp. Vì vậy, người chăn nuôi cần có các biện pháp giảm

thiệt hại do nắng nóng gây ra.

Về chuồng trại: Chuồng nuôi gia cầm nên lợp mái ngói hoặc mái lá, chuồng hướng Đông Nam có hố chứa phân (để giảm sức nóng do phân bốc lên), nền chuồng sạch sẽ, có phen, bạt che chống nắng xung quanh, những ngày nhiệt độ cao có thể phun nước lên mái chuồng để hạ bớt nhiệt, nhất là lúc trưa khoảng từ 10-11h cho đến 3-4h chiều. Nên trồng thêm cây xanh, giàn cây leo như sắn dây, mướp leo phủ che mái chuồng nuôi tạo bóng mát. Chuồng trại nên có hệ thống thông gió và giàn mưa phun ẩm để giảm nóng những ngày nắng gắt.

Chuồng trại với hệ thống quạt thông gió: Nên đặt quạt thông gió theo hướng nằm ngang, quạt theo hướng gió thổi, độ cao của quạt ở ngang tầm lưng của vật nuôi, nếu quạt treo từ mái thổi gió xuống dưới hiệu quả chống nóng thấp.

Với giàn mưa, phun ẩm: Khi phun mưa cần quan tâm đến việc tăng cường thông gió và thoát nước ở xung quanh để tránh làm tăng ẩm độ trong chuồng.

Còn đối với chuồng kín, các nhà chăn nuôi nên duy trì nhiệt độ chuồng nuôi từ 22-25°C, luôn có nhiệt kế treo trong chuồng để kiểm tra nhiệt độ. Nếu nhiệt độ tăng cao hơn 25°C thì có thể phun nước lên mái, phun ở dàn mát... còn nếu ẩm độ xuống thấp quá thì có thể bố trí các vòi phun sương trong chuồng.

Về mật độ nuôi: Mật độ nuôi nhốt nên vừa phải, nếu nóng quá thì thả gà ra vườn, quanh các gốc cây có bóng mát. Giảm mật độ nuôi cũng có tác dụng giảm nhiệt độ chuồng nuôi. Đối với gà con: úm 50-60 con/m²; đối với gà 0,5-1kg: nhốt 8-12 con/m²; với gà 2-3kg: nhốt 3-5 con/m².

Về chăm sóc nuôi dưỡng: Cho gà ăn vào giờ mát mẻ như sáng sớm, chiều tối và đêm. Ăn

xong treo máng ăn lên cho không gian chuồng nuôi thông thoáng nhằm giảm nhiệt độ chuồng nuôi; cung cấp thoải mái nước mát và sạch.

Đường ống dẫn nước và bể nước có thể xây ngầm hoặc có mái cách nhiệt để giữ cho nước càng mát càng tốt vì nước mát sẽ giúp cho gà hạ thấp được nhiệt độ trong cơ thể; tăng số máng ăn, máng uống (đặc biệt đối với gà thả vườn) để giảm mật độ gà khi ăn; ngày nắng nóng cho gà uống pha thêm Bcomplex, vitamin C giải nhiệt để tăng sức đề kháng cho gia cầm, chất điện giải, men tiêu hóa... cho ăn các loại cám chất lượng tốt. Phòng bệnh cho gia cầm bằng các loại vắc xin: Newcastle, cúm, dịch tả vịt, tụ huyết trùng... để tăng khả năng miễn dịch chống lại các loại bệnh nguy hiểm xâm nhập.

Đối với gà đẻ rất dễ chết vào những ngày nhiệt độ quá cao nên giảm béo bằng cách giảm bớt hàm lượng tinh bột trong khẩu phần, cho ăn thêm rau xanh. Giảm độ dày đệm lót (nếu quá dày vì đệm lót sinh nhiệt nhiều); chất độn chuồng trải mỏng, định kỳ thay chất độn chuồng.

Khi phát hiện thấy con vật có biểu hiện không bình thường (do cảm nắng, cảm nóng, do vận chuyển có mật độ nhốt cao) cần áp dụng ngay các biện pháp làm mát để hạn chế rủi ro, bằng cách tách riêng con vật ra nơi có bóng mát, tạo sự thông thoáng nơi nhốt, dùng ngay hệ thống quạt làm mát.

2.2. Đối với lợn

Về chuồng trại: Nên lợp mái ngói hoặc mái lá cọ, xung quanh trồng cây xanh tạo bóng mát. Trong chuồng lắp đặt quạt điện, hệ thống thông gió (tương tự như cho gà). Giảm nhiệt độ chuồng nuôi bằng cách vệ sinh chuồng trại thường xuyên; thu gom phân vào hố chứa phân.

Về mật độ nuôi: Trong mùa hè nên giảm mật độ nuôi vì thời tiết nắng nóng bản thân con vật thải ra nhiều khí độc, vì vậy môi trường chăn nuôi ô nhiễm nặng. Lợn nái mang thai nên nuôi ở diện tích chuồng nuôi 3-4 m²/con, lợn thịt cần 2 m²/con.

Về chế độ nuôi dưỡng: Trong những ngày nắng nóng, tăng cường khẩu phần ăn xanh

như rau cỏ tươi, củ, quả và các loại vitamin. Tăng cường khẩu phần đạm, giảm tinh bột, mỡ, đường trong khẩu phần. Thực hiện chế độ chuyển bữa ăn sang cho ăn vào lúc sáng sớm hoặc chiều mát trong ngày. Đảm bảo thường xuyên có đủ nước mát, sạch cho gia súc uống, bổ sung thêm muối ăn (0,1 - 0,3g/kg thể trọng/ngày), đường glucose (0,5 - 1g/kgTT/ngày) hoặc chất điện giải + B.Complex, vitamin C trộn vào thức ăn hay pha nước uống.

Về chế độ chăm sóc: Nên tắm mát cho lợn từ 1-2 lần/ngày. Lắp thêm núm uống, máng ăn nhằm giảm vật nuôi tại các máng ăn, núm uống. Vệ sinh chuồng trại sạch sẽ, phun thuốc khử trùng định kỳ bằng các loại thuốc khử trùng chuồng trại. Định kỳ phun thuốc diệt côn trùng để chống ve, mòng, ruồi, muỗi,... là những tác nhân truyền và gây bệnh trong mùa hè. Tiêm đầy đủ các loại vắc xin như dịch tả, tụ huyết trùng, lở mồm long móng,...

Tránh vận chuyển lợn trong thời điểm nắng nóng, nên vận chuyển vào sáng sớm hoặc chiều mát. Khi vận chuyển cần đảm bảo mật độ hợp lý để lợn thoải mái, tránh ngột ngạt. Luôn theo dõi sức khỏe đàn vật nuôi kịp phát hiện sớm vật nuôi ốm, nghi ốm, bị bệnh để cách ly, điều trị, xử lý kịp thời tránh để bệnh lây lan bùng phát dịch bệnh.

2.3. Đối với trâu, bò

Về chuồng nuôi: Xung quanh chuồng trại nên trồng cây xanh tạo bóng mát. Chuồng nuôi nên có phen che chống nắng. Giảm nhiệt độ chuồng nuôi bằng cách vệ sinh chuồng trại sạch sẽ, thu gom phân, thực hiện ủ phân sinh học.

Về mật độ nuôi: Mật độ nuôi nhốt đối với trâu bò thịt: 4-5 m²/con, dê 1,8-2 m²/con.

Về chế độ nuôi dưỡng: Cho uống đủ nước sạch, mát, bổ sung Vitamin C để giải nhiệt; một ngày cho trâu bò ăn đủ no từ 15-35kg thức ăn thô xanh, 1-2,5kg thức ăn tinh, 20-30gam muối ăn để đảm bảo sức khỏe, tăng khả năng chống nóng, chống bệnh tật.

Về chế độ chăm sóc: Nên chăn thả sáng sớm hoặc chiều muộn, buổi sáng từ 5-9 giờ, buổi

(Xem tiếp trang 25)

hiện đại hóa văn phòng đảm bảo tính chuyên nghiệp và hiệu quả trong toàn bộ các quy trình, quy định hoạt động của Văn phòng.

Thứ ba, tăng cường phối kết hợp chặt chẽ với Văn phòng Tỉnh ủy, Văn phòng UBND tỉnh, Văn phòng Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh và các cấp, các ngành trong quá trình tham mưu, giúp việc và phục vụ các hoạt động của HĐND, Thường trực HĐND, các Ban HĐND tỉnh.

Thứ tư, tăng cường sự phối hợp giữa chuyên viên các lĩnh vực, các phòng của Văn phòng và giữa Văn phòng với các cơ quan liên quan để việc tham mưu, phục vụ các hoạt động của HĐND đảm bảo tính kịp thời, chính xác, hiệu quả.

Thứ năm, chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho cán bộ, công chức và người lao động trong cơ quan. Định kỳ hàng năm tổ chức cho cơ quan

Văn phòng HĐND tỉnh đi học tập, trao đổi kinh nghiệm ở các tỉnh nhằm bổ sung kiến thức, kinh nghiệm trong công tác tham mưu phục vụ.

Thứ sáu, tiếp tục đổi mới, đẩy mạnh và triển khai có hiệu quả công tác thi đua, khen thưởng; làm tốt công tác theo dõi, đánh giá cán bộ công chức và người lao động; thường xuyên kiểm tra, đôn đốc, hỗ trợ cán bộ công chức và người lao động gặp khó khăn khi thực thi nhiệm vụ; kịp thời biểu dương và khen thưởng đối với những người có thành tích xuất sắc trong công tác; xử lý nghiêm, đúng quy định đối với những người vi phạm.

Thứ bảy, tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền về hoạt động của HĐND các cấp trên các phương tiện thông tin đại chúng; mở rộng các kênh tiếp nhận, trao đổi thông tin, giám sát giữa HĐND với cử tri và các cơ quan, đơn vị ■

MỘT SỐ GIẢI PHÁP THÍCH ỨNG... (Tiếp theo trang 22)

chiều chăn thả muộn từ 16-18 giờ chiều. nắng gắt nên nhốt gia súc và cho ăn tại chuồng, hoặc buộc ở những nơi có cây xanh bóng mát; nên tắm cho trâu bò 1-2 lần/ngày để giảm nhiệt cho cơ thể; những đợt nắng nóng kéo dài, thực hiện chế độ chuyên bữa ăn vào lúc sáng sớm hoặc chiều mát trong ngày; đảm bảo thường xuyên có đủ nước mát cho gia súc uống, tốt nhất nên lắp hệ thống nước uống tự động để luôn cấp đủ nước sạch cho gia súc uống; không để gia súc làm việc nặng hay làm việc quá lâu trong điều kiện thời tiết nắng nóng. Đối với trâu, bò cày: buổi sáng đi làm sớm về sớm và buổi chiều đi làm muộn về muộn.

Khi phát hiện thấy con vật có biểu hiện không bình thường (do cảm nắng, cảm nóng, do vận chuyển có mật độ nhốt cao) cần áp dụng ngay các biện pháp làm mát để hạn chế rủi ro, bằng cách tách riêng con vật ra nơi có bóng

mát, tạo sự thông thoáng nơi nhốt, có thể dùng đá lạnh chườm mát vùng đầu, vùng mặt, đồng thời cho con vật uống nước điện giải khi ổn định mới cho con vật nhập đàn.

3. Kết luận

Quảng Bình vào những thời điểm từ tháng 5 đến tháng 8 nhiệt độ không khí khá cao, để đảm bảo sức khỏe đàn gia súc gia cầm, nhằm duy trì khả năng sản xuất và giảm dịch bệnh tùy theo đối tượng vật nuôi, người chăn nuôi cần thực hiện đồng bộ các biện pháp làm mát trên trong những ngày nắng nóng là điều cần thiết để giảm thiệt hại kinh tế do thời tiết gây ra ■

Tài liệu tham khảo:

1. Quốc Bảo (2018), *Một số biện pháp chống nóng cho vật nuôi*, Trung tâm Khuyến nông Quốc gia.
2. Dương Hương (2018), *Kinh nghiệm chống nóng cho vật nuôi hiệu quả*, Đài Truyền hình Việt Nam.